

С Т А Н О В И Щ Е

за дисертационен труд

на тема:

**«ВЛИЯНИЕ НА РАЗКРИВАНЕТО НА СЕКСУАЛНО НАСИЛИЕ
ВЪРХУ ПСИХИЧНОТО ЗДРАВЕ НА ЖЕРТВАТА »**

на

Халед Салман

за присъждане на образователна и научна степен „доктор”

в област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки”

Професионално направление 3.2. „Психология”

докторска програма “Обща психология”

НАУЧНИ РЪКОВОДИТЕЛИ:

Доц.д-р Петър Нешев

Доц.д-р Красимир Иванов

Изготвил становището:

доц. д-р Миглена Кръстева-Иванова

Актуалност на дисертационният труд:

"Насилието е последното убежище на некомпетентните." - Айзък Айзимов

Повечето от нас свързват термина сексуално насилие предимно с насилието над деца или с престъпления, извършени от непознати. Тези крайни примери обаче не са единствените. Сексуалното насилие се проявява по много начини. Всъщност, то често се случва и в контекста на стабилни двойки, които иначе изглеждат „нормални“. За сексуално насилие се счита всяка ситуация, в която един човек е принуден да извършва сексуални действия против волята си. Включва всяка форма на нежелан контакт с тялото на друго лице със сексуални цели.

Вербалните сексуални атаки също са част от континуума на сексуалното насилие. Те включват злоупотреби, насочени към тялото на човек или изрази, които символично нарушават сексуалността му. Сексуалното насилие води след себе си много последствия, сред които чувство за срам, разочарование, изолация. При по-тежки случаи те могат да приемат формата на депресия или дори самоубийство.

Дефиниция - Според Световната здравна организация (СЗО) за сексуално насилие се считат нежелани коментари със сексуален подтекст, всеки сексуален акт, опит за сексуален акт или действия чрез принуда от всяко лице, независимо от връзката му с жертвата, във всяка обстановка, включително в дома и на работното място. Сексуалното насилие обхваща и ситуации, при които жертвата е неспособна да даде съгласие поради наличие на умствена изостаналост, психоза, променено съзнание (при употреба на наркотици, алкохол или медикаменти), поради сън или заболяване.

Още какво е сексуално насилие и какви са последствията от него за арабското общество в Източен Иерусалим? Редица проучвания показват, че арабското семейство като цяло не разбира напълно концепцията за изнасилване. Думата изнасилване е свързана със сексуален тормоз и съзерцание на тела, независимо дали това включва сексуален контакт, прилагане на сила по време на полов акт, заплашване на жертвата по време на полов акт, липса на съгласие на жената и дали жертвата е била непълнолетна (на възраст под 16 години) или е била психически/физически предизвикана. Като се има предвид това обяснение на изнасилването, което е договорено в международен план, всяко сношение от мъж и съпругата му без съгласието на съпругата може да се разглежда като изнасилване. Това е и причината все по-често да се дава гласност за многото съдебни дела в много страни, където жените обвиняват съпрузите си, че са ги изнасилили, а съдилищата биха се съгласили с техните искове.

Актуалността и значимостта на дисертационното изследване се състои в това, че е първото по рода си проучване, което оценява реалността на изнасилването в Източен Иерусалим. Това е важно, за да създаде подход за превенция на социалните, психологическите и физическите въздействия на изнасилването, чрез разбиране на тяхното разпространение, как те се разглеждат в очите на жертвата и семейството на жертвата и най-ефективния план за подход към такава чувствителна тема.

Теоретична рамка на дисертационния труд:

Дисертацията е структурирана във въведение, литературен преглед, констатации, статистика, дискусия, препоръки и резюме. Дисертацията се състои от 185 страници. Най-важните резултати са представени в 59 таблици в основния текст и в 4 приложения. Библиографският списък се състои от 74 източника, на английски език

Теоретичната основа на дисертационния труд се базира на разглеждането на следните въпроси:

- Въздействието на негативните социални реакции върху разкриването на изнасилването сред арабските семейства в Ерусалим.
- Традиционната концепция за причините за изнасилването в арабската общност.
- Психологическите основи на агресивното поведение и теориите, които го обясняват.

Главата **Резултати и дискусия** се занимава с интерпретация и анализ на данните, получени при провеждането на пилотното изследване, както и представя резултатите от него. Събраните данни са организирани и структурирани с помощта на качествени методи за анализ.

Дисертационното изследване има 21 хипотези.

Хипотезите са относно психологическото въздействие на изнасилването върху жертвите.

Анализирани са и предишни проучвания, които разглеждат темата за изнасилването от различни аспекти, свързани с начините за извършване и статистиката за него, както и правни и етични аспекти, необходими за предотвратяването му. Това изследване се различава от всички други предишни проучвания чрез разбиране на въпроса за изнасилването от специални познания за методите, които арабското семейство използва при инцидента на изнасилване, което член на семейството преживява и психологическата и социалната динамика, която се оперира в тази конфронтация.

Статистически данни и статистически анализ

Институциите доставчици на услуги в подкрепа на жертвите на сексуално насилие предоставят различна информация за това как да се

съобщава за сексуално насилие чрез плакати, уебсайтове, интернет, медии и други средства.

По отношение на годишните проучвания, провеждани от тези институции за измерване на обстоятелствата на случаите на сексуално насилие и проблемите, свързани със сексуалното насилие в обществото, има 30% от тези институции, които провеждат това изследване в сравнение със 70%, които не го правят, което потвърждава необходимостта от разширяване на обхвата на това изследване в тези институции.

Методи на интервенция

Нивото на емоционална подкрепа, която жертвата получава от доставчиците на услуги.

Методите за намеса на доставчиците на услуги са насочени към подпомагане на жертвата да възприеме опустошителните последици от травмата, да възстанови психологическото си равновесие и да ѝ помогне да възстанови психологическата си сплотеност с останалите чланове на семейната система и издръжливост/устойчивост, като предоставя психологически и социални консултации на жертвата, от една страна, и осигурява отличително високо ниво на емоционална подкрепа, което повишава способността на жертвата да се справи след абсорбиране на травмата. В допълнение към това, да я инструктира как да действа в отговор на нападението, на което е била изложена, включително възмездие от извършителя и реинтеграция на жертвата в социалния живот в рамките на изискванията за положителна корекция.

Инструментариумът на изследването е адекватен на замисъла му и на поставените изследователски задачи и показва единството със съдържателното описание на конструктите.

Заклучения от проведените изследвания за потвърждаване на работните хипотези: В заключение може да се обобщи, че укрепването на личността и

психологическата подкрепа на жертвата ѝ помага да подобри начина, по който се третира непълнолетната жертва, а първата стъпка е, че трябва да убеди жертвата, че вината не е нейна.

Най-важният етап след процеса на изнасилването е да се преодолее трудното травматично преживяване и да бъде засегнато от събитието, така че има някои съвети, за да може да се изконтролира реакцията на жертвата, когато се случи инцидентът.

Направени са следните обобщения и препоръки въз основа на резултатите от проучването:

- Сформиране на образователна комисия, която да следи и проследява това, което се предоставя от медиите.
- Да се обърне внимание на цялостното развитие, особено на икономическото развитие за решаване на проблемите с безработицата и жилищното настаняване.
- Да повиши ефективността на образованието и да модернизира програмите си, да се превърне в ефективна сила в развитието на обществото и решаването на неговите проблеми.
- Да се осигурят образователни сесии за родители и двойки.
- Да се засили присъствието на сигурността в новите райони и далечните райони от градските центрове.
- Да се повиши интересът към религиозното съзнание чрез медиите и местата за поклонение.
- Да се повиши интересът към дейностите, които да запълнят свободното време на младите хора.
- Да се разработи научен подход към сексуалното образование, който да се преподава на всички нива на образование според нуждите на всяко ниво.

- Да преразгледа системата от правни наказания, свързани с престъплението изнасилване, и да проучи нейната ефективност за намаляване на престъплението изнасилване, въз основа на статистически проучвания и записи на това явление.
- Разработване на системи за грижи и консултиране на жертвите на изнасилване, за да се повиши нивото на психологическите грижи, за да се гарантира, че те са освободени от дългосрочно психологическо страдание и дълбоки психологически щети в резултат на излагането им на престъплението изнасилване.
- Работа за актуализиране и развитие на уменията на социалните изследователи по отношение на методите за справяне с психологическите ефекти от изнасилването по време на процеса на предоставяне на консултантски услуги.

Приносите са изведени в теоретичен и практически план. Важно е да се каже, че резултатите от това изследване също така повдигат въпроси относно ефективността на формалните процедури за справяне с престъпленията, свързани с изнасилване, включително ефективността на наказателния режим за престъпления, свързани с изнасилване, професионализма на услугата, получавана от жертвите на изнасилване по време на консултирането, и адекватността на разнообразните услуги, получавани от жертвите на изнасилване, като се има предвид тежкото психологическо страдание, претърпяно от жертвите на изнасилване.

Авторефератът вярно и точно отразява същността на дисертационния труд. Изказът е професионален, екзактен, личи личната ангажираност на автора към проблематиката на разработката.

Дисертантът има нужните одобрени научни публикации от НАЦИД.

В заключение мога да кажа, че високо оценявам труда на Халед Салман, изведен от богатия теоретичен обзор, проведеното изследване и

анализа на изводите от него и предлагам на членовете на уважаемото жури да му бъде присъдена ОНС „доктор по психология“, в област на висше образование 3. „Социални, стопански и правни науки”, Докторска програма „Обща психология”, за което гласувам положително.

11.01.2024 г, Варна

Изготвил становището:

доц. д-р М. Кръстева-Иванова